List 28. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 10. julija 1896.

Politiški oddelek.

Nemci in vlada.

Grof Badeni še ni nikdar prav jasno povedal, kakšen je njegov program. Če je kdaj kak minister se malo odločneje izrekel na to ali drugo stran, je gotovo, če se je pritožila kaka druga stranka, zopet vlada izjavila, da ni tako mislila. Tako so še dandanes državni poslanci precej v nejasnosti, kaj da vlada hoče.

Kdor pa je zasledoval postopanje sedanje vlade, je opazil, da vlada vendar le pospešuje nemštvo, če tudi malo bolj prikrito.

Dosedaj vlada še ni storila niti koraka k daljnemu izvrševanju narodne jednakopravnosti, v krajih, kjer bi to bilo Nemcem v škodo. Posebno se opaža, da je vlada naklonjena zjedinjeni levici.

Ko je Badeni prišel na Dunaj, začel je takoj boj s protisemiti. Naposled je res vlada odjenjala protisemitom, a jedino zaradi tega, ker se je prepričala, da je nemškoliberalna stranka na Dunaju tako ob veljavo, da z nobeno pomočjo ne more več priti do večine. Ko so nove volitve pokazale, da liberalci nimajo nobene zaslombe pri narodu, je seveda moral grof Badeni odjenjati.

Podpira pa nemške liberalce vlada tudi drugod. Po vladnem prizadevanju se sklepajo na Moravskem in Gorenjem Avstrijskem v veleposestvu taki kompromisi, da liberalna stranka si ohrani kolikor je moč veliko veljavo.

Vlada nemščino povsod pospešuje. Tako je nasprotovala Ferjančičevemu predlogu o jezikovni rabi pri sodiščih samo zato, da bode lože podpirala nemško uradovanje. Ko bi bilo jasno v zakonu povedano, kako se je v jezikovnem oziru ravnati pri sodiščih, bi bile nemškemu uradovanju precej postavljene meje. Pa tudi imenovanja uradnikov kažejo, da je vladi mnogo ležeče na prijateljstvu nemške liberalne stranke.

Tako je prišel za okrajnega glavarja v Velikovec mož, ki ne zna slovenski in sedaj ondu podpira le nemštvo, namesto Slovenca dr. Abrama je pa v pravosodno ministerstvo prišel Adalbert Grčar za ministerskega svetnika. O Grčarju je znano, da je hud nasprotnik Slovencev, kakor je bil oče njegov. Njegovo mišljenje tudi to dobro kaže, da svoje korenito slovensko ime podpisuje navadno „Gertscher“. Pri odhodu iz Celja, kjer je bil načelnik okrožnemu sodišču, je Grčar v svojem naudušenju za nemštvo se bil pri nekem banketu celo tako daleč spozabil, da ga je moralo pravosodno ministerstva klicati na odgovor. To je pač dovolj, ker tedanji pravosodni minister je bil pač prej vse kakor Slovencem prijazen. Takega moža, kot je dr. Gertscher je pa minister grof Gleispach v ministerstvo poklical za poročevalca o stvareh, ki se tičejo slovenskih krajev.

Na zaupnem shodu v Pragi so nemški liberalci malo zaropotali proti vladi in zapretili z opozicijo.

Na to so vladni listi s prva zares odgovorili, da si bode vlada drugod dobila večino, ako jo liberalci zapuste. Take večine bi jej ne bilo težko dobiti, ako že pred volitvami s tem računa. To je pa bilo le strašenje, da liberalce pripravijo, da ne pojdejo v opozicijo. Vsi vladni listi dunajski in provincijalni na vso moč dokazujejo, kako škodo bi levica imela, ako pojde v opozicijo in jo nagovarjajo, naj le še ostane v vladnem taboru Vlada bode že varovala zgodovinsko utrjeno prednostno stališče nemščine. Seveda zaradi vsake sokolske slavnosti se pa ne smejo že razburjati.

Tako vabljenje nemške liberalne večine pač ne bode naredilo Nemcev prijenljivejših kot so bili doslej. Misliti bodo jeli, da vlada ne more izhajati brez njih in posledica temu bode, da bodo zahtevali, da jim vlada v vsem ustreže. Mnenje, da je nemškoliberalna stranka državo ohranjujoča stranka še ni izginilo.

Vzlic temu, da je vlada dobila močno brco na zaupnem shodu čeških liberalnih Nemcev, je pričakovati, da bode pri volitvah porabila ves svoj upliv za to stranko. Vlada v Avstriji močno upliva na izid volitev.

Na Slovenskem nima to veliko važnosti, če vlada podpira liberalce ali ne. V kranjskem veleposestvu sta

mandata tako Nemcem zagotovljena, vsaj dokler se ne napravi sprava mej obema slovenskima strankama. Take sprave pa ni kmalu pričakovati. Vladne pomoči kranjski Nemci torej pri volitvah nič ne potrebujejo.

Na Koroškem in Štajerskem pa v kmetski in mestni kuriji tudi liberalna stranka ne pride več v poštev. Upanje imajo le nemški nacijonalci in konservativci. Tu smo radovedni, če bode vlada podpirala največje nasprotnike Slovencev, nemške nacijonalce. Bati se je, da bode to storila, ker na Koroškem in Štajerskem so zlasti proti Slovencem nemški liberalci in nacijonalci jedini. Če bode vlada liberalce vprašala za svet, bode vsekako podpirala nemškonarodno stranko.

Iz vsega je vidno, da grof Badeni hodi po potu skoro vseh prejšnjih avstrijskih vlad. Nemštvo podpira, kjer more, če ne odkrito, pa bolj skrivaj. Zato pa Slovenci nimamo nobenega povoda se posebno nauduševati za sedanjo vlado. Gledati moramo pred vsem le na lastne koristi in ne hiteti vladi na pomoč, ko bi bil kje njen obstanek v nevarnosti. Ako misli podpirati nemške liberalce, naj jo tudi le liberalci podpirajo, kadar bode v zadregi. Slovenci se tudi ne smemo več pustiti odpraviti z besedami, temveč pričakovati je nam dejanj.

Politični pregled.

Državni zbor se snide koncem decembra. Vlada mu bode predložila takoj novo carinsko pogodbo z Ogersko, ako se ta čas mej avstrijsko in ogersko vlado doseže kako sporazumljenje. Če bi državni zbor ne hotel sprejeti carinske pogodbe, bode vlada ga razpustila in razpisala nove volitve. Če bode državni zbor prijenjal, bode pa zboroval do srede februvarija in bodo nove volitve še spomladi. Politični uradi že delajo priprave za nove volitve, stranke pa močno agitujejo. Socijalni demokratje se posebno pripravljajo in državni poslanec Pernerstofer pohaja od kraja v kraj, da razlaga socijalistične nauke. Posebnih vspehov ta stranka pri prvih volitvah ne bode dosegla, ker delavci še niso organizovani in ker volijo z drugimi volilci vkupe. Na Slovenskem socijalisti nikjer ne zmagajo

Nemadjarske narodnosti na Ogerskem se začenjajo upoštevati. Razne stranke jele so moledovati za njih pomoč. Posebno katoliška ljudska stranka in pa Ugronova frakcija se jako laskata Slovakom, Srbom in Rumunom. Nemadjarske narodnosti bodo pa vendar prav storile, če zahtevajo od vsake stranke, ki se poganja za njih podporo pri volitvah, točno obljubo, da bode podpirala njih težnje. Drugače je bolje, da postavijo svoje kandidate ali pa ostanejo lepo doma. Zahtevati morajo od njih, da se bodo potegovali za popolno narodno jednakopravnost v šoli, uradu in javnemu življenju in da se razveljavi ona za vse nemadjarske narodnosti poniževalna naredba, da je madjarščina državni jezik. Madjarščina na Ogerskem nima prav nobene pravice za kake prednosti. Pri nas se Nemci lahko na to sklicujejo, da je njih jezik kulturni jezik. Madjari se pa še na to sklicevati ne morejo.

Kreta. — Odločnemu pritisku kristjanov se je posrečilo, da se je Turčija nekoliko spametovala in dovolila neke koncesije Krečanom. Imenovan je kristjanski guverner za Kreto, dosedanji knez samoški Jurij paša Berovič. Ta mož je že služboval na Kreti, je ondi bil priljubljen in so mu tudi razmere znane. Novi guverner je že pričel z delom, otvoril je narodno skupščino in dosegel, da se je sprejela halepska pogodba, po kateri dobi Kreta nekako samoupravo. S tem pa, da je Turčija dala te koncesije Krečanom, ni še zadovoljila kristjanov. Ko bi bila turška vlada s početkoma to dovolila, kar je zdaj, bi se bil morebiti takoj mir naredil, a sedaj je vse preveč razburjeno. Kristjanske vstaške čete so napale turško vojsko in jo premagale. Poslednja je mnogo izgubila. Posebno pa vstaški odbor ni zadovoljen, da poleg civilnega guvernerja posluje na Kreti še vojaški guverner, ki ovira prvega pri delu. Sploh ne more civilni kristijanski guverner nič narediti brez mohamedanskega vojaškega guvernerja. Vstaški odbor zahteva mej drugim v prvi vrsti odpravo vojaškega guvernerja. Da pa Turčija temu ne ustreže, je umevno, ker potem bi izgubila ves vpliv na Kreti. — Vstaški odbor, ki že od početka teži po združenju z Grško, je proklamiral združenje Krete z Grško in sestavil začasno vlado, katera je izdala poseben oklic na prebivalstvo in storjene korake naznanila velesilam. Velesile so izročile grški vladi kolektivno noto, v kateri zahtevajo, naj Grška svetuje vstašem na Kreti, da vsprejmo ponujane koncesije in naj Grška zabrani dopošiljanje orožja in municije z grškega ozemlja na Kreto Grška ni na to nič odgovorila. Kakor se vidi, je krečansko vprašanje v prav resnem tiru. Krečani hočejo pripasti Grški in ta jih hoče sprejeti, velevlasti se pa temu upirajo in to zgolj zaradi tega, ker nobena drugi ne privošči, da bi kak dobiček imela od Krete. Umestno bi pač bilo, da bi se velevlasti izrekle za ločitev Krete od Turčije, ker le tako se more ondotnemu prebivalstvu na bolje obrniti.

Obrtnija.

Stavbenski red
deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Rešitev prošnje za stavbinsko dovolilo.

§ 26. Oblastvo mora najkasneje v 14. dneh po dognanem ogledu izreči, če in pod katerimi pogoji je stavba dovoljena.

Kadar sosedje ugovarjajo zoper stavbo, naj oblastvo poskusi te ugovore, kolikor je moči, izlepa poravnati.

Kadar se to ne posreči in kadar se opirajo ugovori sosedov na njih zasebne pravice, tedaj se ne sme dati stavbinsko dovolilo.

Oblastvo mora temveč razpor zavrniti na pravdno pot ter se omejiti samo na izjavo, če in v koliko je nameravana stavba v javnem oziru dopustna.

O vseh drugih neporavnanih ugovorih sosedov mora razsoditi oblastvo, ki je postavljeno v podelitev stavbinskega dovolila.

Sicer pa je zasebno-pravne ugovore, katerih poravnanje je pridržano civilno-pravdnemu potu, v rešitvi stavbinskega oblastva vselej posebej navesti, in sedaj pristaje sodišču samemu, na prošnjo strank razsoditi vprašanje, je li s političnega stališča kot dopustno spoznano stavbo do poravnanja pravde ustaviti, ali pa, se li sme, v katerem obsegu in pod katerimi omejitvami s stavbo tudi med tem pričeti (§§ 340 in 341 o. d. z).

Obvestilo sosedov o rešitvi stavbinske prošnje in njih rekurz.

§ 27. O rešitvi stavbinske prošnje se morajo obvestiti tudi zaslišani sosedje. Se li isti čutijo s podeljenim

stavbinskim dovolilom okrivičeni, tedaj jim je odprt rekurz. (§ 112.)

Stavbinsko dovolilo stavb za industrijalne ali obrtne namene.

§ 28. Pri stavbah v industrijalne ali obrtne namene, katere zahtevajo napravo kurišč, parnih strojev ali drugih motorjev, dalje pri takšnih stavbah, ki bi mogle z zdravju kvarnimi vplivi, z varnosti pretečim obratovanjem, z neprijetnim duhom ali z nenavadnim hrumom soseščini biti nevarne ali bi jo mogle nadlegovati — pri katerih je po predpisu obrtnega reda treba odobrila obratne naprave — se mora stavbinska komisija, kolikor je možno, združiti z obratno razpravo.

V nobenem slučaju pa se ne sme dovolilo za takšno stavbo dati poprej, predno se ni dopustnost obratne naprave po obrtnem redu pravomočno izrekla.

Javni oziri v obče.

§ 29. V obče je dovolilo za zidanje novih stanovališč odreči tam, kjer stavišču preti velika nevarnost vode, usadi, kameniti plazovi ali druge nevarnosti, ali kjer samotna lega, oziri na varnost proti ognju, na zdravstvo in druge javne stvari zoper to obujajo utemeljene pomisleke. Okolica pokopališč se ne sme zazidati in v mestnem uravnavnem in razširjavnem črteži je določiti stavbinsko mejo.

Prepoved zidati brez dovolila.

§ 30. Dokler stavbinsko dovolilo ne stopi v pravno moč, se s stavbo ne sme pričeti.

Kadar se je dalo dovolilo proti reverzu, ki ga je zemlje-knjižno zavarovati, tedaj se sme stavba začeti šele potem, ko se je dovoljujočemu oblastvu podalo dokazilo, da je dotični reverz vpisan v zemljiško knjigo.

Odstop od odobrenega stavbinskega črteža.

§ 31. Od odobrenega stavbinskega črteža se sme brez poprej izprošenega dovolila pristojnega oblastva odstopiti samo v tem slučaju, kadar se odstopi tičejo takšnih prememb, za katere tudi pri že obstoječih poslopjih po § 18. ni treba nobenega dovolila. Pa tudi v tem slučaju mora se dati naznanilo stavbinskemu oblastvu.

Doba veljavnosti stavbinskega dovolila.

§ 32. Stavbinsko dovolilo izgubi svojo moč, če se v dveh letih, računjenih od dneva vročitve stavbinskemu prosilcu, ne prične s stavbo ali se ni izprosilo podaljšanje.

Tretji oddelek.

O stavbinsko-policijskih in stavbinsko-tehničnih predpisih, ozirajočih se na stavbo samo.

Izvrševanje stavb po osebah za to upravičenih. Naznanilo njih premembe.

§ 33. Stavbinski gospodarji se smejo pri svojih stavbah kot stavbinskih graditeljev posluževati samo za to upravičenih oseb, ter so dolžni vsako premembo o izboru stavbinskega graditelja naznaniti stavbinskemu oblastvu.

Odgovornost stavbinskega graditelja.

§ 34. Stavbinski graditelj (§ 33.) je do cela odgovoren za varnost oseb, pri stavbi delujočih, za uporabo dobrega in trpežnega gradiva, kakor tudi za zanesljivo strokovnjaško izvršitev stavbe.

S tem pa ni izključena odgovornost drugih pri stavbi udeleženih oseb, v kolikor jih zadeva krivda.

Stavbinski pregled.

§ 35. Pri vseh stavbah mora stavbinsko oblastvo v navzočnosti stavbinskega graditelja ali njegovega namestnika stavbo popregledati (izvršiti ogled surove stavbe), in sicer:

1.) Pregledati stavišče pred začetkom zidarskih del pri polaganju temelja nosečega konstrukcijske dele;

2.) pregledati kanalizacijo ali greznice, in sicer predno se kanali zasujejo;

3.) pregledati, če so lesene strešne konstrukcije osamljene proti skupini dimnikov ali proti posameznim dimnikom za večja kurišča, nego so navadna kuhinjska, in sicer predno se zazidajo blazine; istočasno je pregledati, če so vezi v vseh nadstropjih črtežu primerno narejene;

4.) pregledati izdelano konstrukcijo po izgotovljenji strehe in predno se zakrije konstrukcija (s tem, da se z ometom zamaže, zasuje ali zapaži).

Kadar nastane potreba tacega stavbinskega pregleda, tedaj imajo o tem graditelj pravočasno obvestiti stavbinsko oblastvo. Pregled se ima na to vsaj v 24 urah vršiti.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Japonsko pivo. Še nedavno se je velika množina piva izvozila v Japan. Sedaj se je to uvažanje že skoro popolnoma ustavilo. Japonci so se sami navadili tako izvrstno variti pivo, da ga v velikih množinah izvažajo v Ameriko in na Kitajsko.

Nedeljski počitek v Trstu. Tržaški trgovci so sklenili, da bodo ob nedeljah imeli zaprte prodajalnice. Prvo nedeljo so zaprli vsi razen dveh, pa še ona dva so pripravili, da sta zopet zaprla.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Tajnik Pirc izjavlja, da je kmetijska družba nekako pred 50 leti dovolila bogoslovcem na vrtu postaviti kegljišče. Ako se dobi primeren prostor v obližji Ljubljane, gotovo ne bode branil glavni odbor, da se kegljišče preseli. Saj je v interesu kmetijstva, če zahajajo bogoslovci v drevesnico. Poduka v kmetijstvu ni v bogoslovji kakor nekdaj. Ako pa opazujejo bogoslovci dela v drevesnici, hodijo za vrtnarjem, se ž njim razgovarjajo, utegnejo vendar dobiti veselje vsaj do sadjarstva. Kar se tiče zimske kmetijske šole se z resolucijo strinja, vendar kmetijska družba ima premalo glavnic in za sedajni poskusni

vrt se ne bode toliko skupilo, da bi se zamogla postaviti na novem zemljišči vsa potrebna poslopja.

Bolj pa kakor zimska kmetijska šola, bi bila potrebna kmetijska šola za deklice. Deklice iz boljših hiš naj bi se pod vodstvom šolskih sester učile zelenjarstva, mlekarstva, kuhanja, šivanja itd. Splošna je pritožba, da ima pri nas družina slabo hrano. Dobra gospodinja bi se pa naučila tudi najpriprostejša jedila ukusno prirediti; potem bi družine vedno ne godrnjale.

Predlog slavnega odbora radi prodaje drevesnice se na to sprejme. Osma točka dnevnega reda je bila: poročila in predlogi podružnic.

Kmetijska podružnica na Gorenjskem predlaga: Za lesice naj bi se postavil prepovedan lovski čas, zajce naj bi pa bilo dovoljeno vedno streljati. Tajnik Pirc pravi, da se lansko leto v deželnem zboru sklenjeni lovski zakon ni potrjen in bati se je, da tudi potrjen ne bode, ker ima nekatere majhne ugodnosti za kmetovalca. Kaj tacega, kar predlaga begunjska podružnica, bi se še tem manj potrdilo. Naj se toraj preide o tem predlogu na dnevni red. Sprejeto.

Podružnica v Bohinju predlaga: Voznina od živinske soli naj bi se znižala. Tajnik Pirc pove, da je izvedel državni poslanec Povše, da namerava minister dajati živinsko sol prodajalcem v prodajo. Prodajati jo bodo smeli samo po določeni ceni. Zatoraj se tudi o tem predlogu preide na dnevni red.

Podružnica na Brezovici prosi, naj bi glavni odbor posredoval pri vodstvu južne železnice, da bi se zopet odprli oni prehodi in steze, katere so se uže nekdaj rabile. Zastopnik podružnice pripoveduje, kako da južna železnica zapira prehode in posestniki morajo daleč okrog voziti, da pridejo do svojih njiv. S tem se posameznim zemljišče od doma jako oddalji. Veliko časa se zamudi. Tajnik Pirc je mnenja, da je to privatno pravna zadeva. Občina naj se obrne z utemeljeno prošnjo na okrajno glavarstvo, ki je dolžno potegniti se za korist kmetovalcev.

Podružnica Brezovica predlaga: Tisti delavci in posli, kateri so preživeli ves čas zunaj domačega kraja, naj bi ne imeli nobene pravice do rojstne občine.

Ker se bode uže tako letos sklepalo v drž. zboru o domovinskem zakonu in je upati, da dobe kmečke občine po novem zakonu mnogo olajšav, se pride tudi o tem predlogu na dnevni red.

Podružnica Čatež predlaga: Ker se je število udov kmetijske družbe v desetih letih povišalo od 696 na 3192, naj bi se pomnožilo tudi število odbornikov kmetijske družbe. Predlog utemeljuje zastopnik podružnice Pogačnik. Za vsak političen okraj naj bi se volil po jeden odbornik. Sleherni bi najbolj poznal razmere svojega političnega okraja in bi lahko zagovarjal potrebe svojega okraja pri sejah glavnega odbora. Določilo, da mora vsaj 6 odbornikov stanovati v Ljubljani, naj bi ostalo nespremenjeno, kajti k sedanjim 12 odbornikom bi se volil še po jeden odbornik za vsak političen okraj. Predsednik Murnik izjavi, da se o tem predlogu ne more sklepati, ker ni bil po pravilih 14 dni pred obč. zborom predložen centralnemu odboru, ker pomenja ta predlog spremembo pravil; pač pa se lahko posvetuje o tem predlog.

Učitelj Šetina zastopnik Črnomaljske podružnice ni za predlog. Večje ko je število odbornikov, okornejše je poslovanje. Dr. Romih se pa strinja s predlogom podružnice Čatež. Dolenjska naj bi bila zastopana po svojih odbornikih v glavnem odboru, kajti Dolenjska potrebuje nujne pomoči.

Tajnik Pirc pove, da glavni odbor nič nima proti temu, ako se število odbornikov pomnoži, vendar se boji da oddaljeni odborniki ne hodili k sejam; prvo leto mo rebiti še, potem bi pa izstopili. Razmere po deželi so pa tudi sedanjemu odboru znane. Njemu kot potovalnemu učitelju so morebiti razmere po posameznih krajih bolj znane, kakor kacemu domačinu.

Sklene se, da se bode pri prihodnjem občnem zboru sklepalo o tem predlogu. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

»Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov« je naslov knjižici, izišli ravnokar kakor ponatisek iz „Kmetovalca“ v založbi dežel. odbora krajnskega. Knjižico je prav poljudno spisal deželni potovalni učitelj Frančišek Gombač v Ljubljani ter ji v pojasnilo dodal 28 slik. Knjižica se dobiva v pisarni c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani za 20 nvč. izvod z poštnino vred. Ker vinogradarstvo po naših krajih vsled trtne uši tako silno nasaduje, z veseljem pozdravljamo to knjižico, v kateri nas poučuje gospod pisatelj, kako z ameriškimi cepljenkami zopet lahko zasadimo vinograde, katerih nam potem ne uniči več trtna uš. Ves navod je pisan lepo pregledno, v oddelkih s svojimi naslovi. Na koncu knjižice je gospod pisatelj tudi opisal dve najhujše trtni bolesni, grozdno plesnobo in strupeno roso, ter je povedal, kako jih je treba braniti.

Žetva pšenice. Skušnje so pokazale, da je mnogo na tem ležeče, da se o pravem času žanje. Ne sme se čakati, da bi se pšenica na steblu popolnoma posušila, ker sicer precej zgubi na teži.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Drugo poglavje.

Morske hijene.

(Dalje.)

Nazadnje, ki so sovražniki bili že prav blizu njega, je vzdignil svojo baklo in rekel v dovolj čisti portugaljščini, v kateri se je pa slišal tuji naglas, zakričal:

— Stojte, razbojniki! Še jeden korak, pa vsi poginete!

Roparji so se nehote ustavili; praznoverni strah je otrpnil njih ude. Samo Ivan je imel toliko poguma, da je zakričal:

— Ubil je Matevža... Koga še čakamo? Naprej...

Ivan še ni dobro spregovoril, že je sekira inozemca, s katero je mahnila izurjena roka, razklala mu čelo s tako silo, da je pal mrtev.

Nekaj minut so njegovi tovariši stali, kakor okamneli. Na to je pa zguba še jednega iz njih čete jih znova razbesnila, in vzdignili so sekire in kljuke. Tujec se pa ni ganil, in pred njegovim ostrim, neustrašenim pogledom povesili so zopet razbojniki svoje orožje.

— Nazaj, rečem vam, roparji! zagrmel je njegov glas. Le še jeden korak dalje storite, pa vtaknem baklo v ta sod s smodnikom in vas vse spravim v pekel!...

S temi besedami je čudni tujec mahnil z baklo proti sodčku, kateremu je bil že poprej odprl veho. To je roparje pripravilo, da so se umaknili. Vedno upirajoč oči v tujca, kateri jih je bil očaral, so sprva tiho se umikali, potem so pa bežali, kar so jih nesle noge, proč od sebe pometali sekire in kljuke in kričali:

— Sveti Jakob! to je sam satan!...

— Strahopetni psi! je prezirajoče zaklical tujec, ko je izlezel s kupa.

Čez nekaj minut je pa on vendar hitel zasesti svojo prejšnjo postojanko; na bregu sta se pokazali neki temni podobi, in previdno se približevali mestu, kjer je bil tujec. Dolgo ju je tujec gledal, potem pa olajšano spregovoril:

— Ženski, nikar se ne bojita.

Dva ženska glasova sta se hkratu razlegla, pa kako različna so bila čuvstva, ki so iz njiju odmevala.

— Oče! je zakričala Anica, ko se je spotaknila ob truplo svojega starega Matevža, ki skoraj ni več dihal. — O, moj Bog! Slutila sem, slutila, da se nocoj primeri nesreča!..,

In mlada devojka je ječaje pala na okrvavljeno truplo starega ribiča.

— Krištof... Si li ti?... zakričala je močno dihaje od ginjenja, sestra Filipa, ko je spoznala tujca.

Ta se je prestrašeno umaknil nazaj, in ni mogel verjeti svojim očem.

— Filipa!... Ti si tukaj... sredi razbojnikov... mari se mi ne meša v glavi.

— Da, jaz sem, ljubljenec! — razlegal se je dobro znan glas.

Jokajoč od veselja je Filipa hotela objeti Kolumba, a poslednji je zaradi njene nunske obleke zopet se umaknil.

— Ti... si se ponunila... je spregovoril s težavo.

— O ne, jaz sem samo belica... Tvoja sem, tvoja Krištof!...

In Filipa je strastno objela svojega ljubljenca.

V tem je pa nje nesrečna tovarišica tiho jokala nad telesom svojega očeta. Nakrat je devojka čutila, da se je starec zganil.

— Oče, oče! — klicala je Anica, objemajoč ga.

— Vse je končano — zahropel je Matevž... Moli... dete... zame... za grehe...

Potok krvi je izbruhnil mu iz grla in pretrgal mu nit življenja. Nesrečna hčer je bridko zajokala in nezavestno se zgrudila v pesek na morskem obrežju.

Tretje poglavje.

Žarek svetlobe.

Vroče solnce svetlo razsvetljuje ulice in razgreva strehe portugalske kraljevske prestolnice Lizbone, stoječe ob reki Taho. Blesteči valovi reke se prelivajo in blešče odbijajo solnčne žarke. Z morja včasih potegne veter, ki pa ne hladi, temveč le vzdiguje kupe prahu in tako zapira dihanje. Težki vozovi prihajajo mimo in odhajajo na vse strani, zapirajoč pot pešcem. Kupi peska, kamenja in apna zagrajajo vse obrežje in na stotine rok hiti in se trudi, da napravi dostojno pristanišče ladijam vsega sveta. Mornarji, delavci, berači in leni zijali sestavljajo pisano tolpo, v kateri se slišijo vsemogoči jeziki in narečja...

Nakrat se je razlegel z morja strel topa in vsa tolpa se je obrnila proti zalivu. Velika trijarbolnica z visokim obstenkom in pol razpetimi jadri je priplula k bregu. Na jarboli je visela portugalska državna zastava.

— Glejte, glejte, ladija... razlegalo se je mej tolpo.

— Vrnila se je iz Porto Santo — pojasnil je nekdo. — Gotovo je prinesla poročil o novi utrdbi na San Jorž de la Mina.

— Na San Žorž de la Mina? Kje je to?

— Ti si gotovo inozemec, da tega ne veš, to je na guinejskem obrežju v Afriki.

Naš kralj Janez II. je osnoval to trdnjavo, da obvaruje trgovino s slonovo kostjo, črnim lesom, zlatim peskom in robi, ki se je sedaj tako lepo razvila v sosednih krajih.

Z zlatim peskom, — so vsi poželjivo ponovili v tolpi. — Pojdimo na kraj, kjer bodo razkladali.

Nastala je grozna gneča, vsak je hotel naprej, trudil se in neusmiljeno razrival, da sebi naredi pot.

Na prednjem delu ladije je stal opirajoč se ob obstenek, mož v obleki portugalskega plemenitaša, z zagorelim obrazom in nekim plemenitim ponosom in bistro gledal sliko, ki se je razprostilo pred njim. Poleg njega je stala postavna ženska s sledovi neozdravljive bolezni jetike. Deček sedmih let jo je držal za roko in kazal njej slikoviti prizor.

Nakrat so oči ženski veselo se zabliskale in rekla je z blagozvočnim glasom — vidiš te kupole Svete rodbine? Kako jaz rada zopet vidim kraje, kjer je tekla moja mladost. Lizbona je najlepše mesto, katero sem kedaj videla!

— Prisegam pri Materi Božji, ti imaš prav. Lizbona je zares jedno najlepših mest sveta. Poglej kako amfiteatralično se razteza po treh holmih in so-

sednih dolinah in gorovje Nove Kastilije s svežimi vrhovi obdaja mesto, kakor trdnjavski nasip.

— Poglej oče, kako so lepi vrhovi! — zaklical je deček, pokazal v daljavo. — Tukaj je ravno tako kakor v Porto Santo.

— Zemlja je tukaj rodovitna, sin moj! Tukaj je mnogo vinogradov, oljkinih, granatnih, smokvinih in celo palmovih gajev. Tu se hitro izkrcamo, in gledati moramo na imetje naše.

— Je li dobila Anica naše pismo? — rekla je v skrbeh sopotnica.

— Kdo je to Anica? — vprašal je deček.

— Anica, moj dragi — odgovorila je mati — je dobra ženska, ki je mater tvojo z lastno nevarnostjo rešila iz morja.

— Zakaj Anica ni pri nas?

— Poprej je bila pri nas, a sedaj ima svojo hišo in svojo rodbino, žena je postavnega mornarja Petra.

Ladija je vrgla jadra, verige so zazvenele in s krova se je položil most. Vsi so planili na obrežje, kakor potok, ki si je napravil pot. Slednji je hotel stopiti prvi na suho, videti znance.

— Poglej Anica, to je naš gospod in ž njim gospa Filipa! — zaklical je visok, postaven mornar, obrnivši se k lepi mladi ženski, ki je vedno gledala v tolpo.

Pogledavši, kamor jej je pokazal, je ženska zaklicala:

— Da, sta. O sveta Mati Božja; kako je ona shujšala... povsem bolna je.

— Saj sta nama o tem pisala — rekel je mož. — Glej, da bodeš molčala in je ne bodeš pomilovala. Gospa že tako čuti, da se jej bliža smrt.

— Bodi brez skrbi, Peter ničesa ne rečem. Pojdiva k njim.

Peter je začel delati sebi pot skozi tolpo s svojimi močnimi rokami in kmalu je bil z Anico pred Kolumbom.

— Dobro došla, gospod in gospa! — je veselo in spoštljivo zaklical. — Takoj sem vaju spoznal, če tudi je že minolo toliko let... Tu je moja Anica.

Vsi so se veselo pozdravljali.

— Peter, tvoja Anica ti dobro streže, odebelil in zredil si se — rekel je veselo Kolumb.

— Ne morem se pritoževati, gospod, odgovoril je Peter dobrodušno. — Glavno je pa morski zrak, to je najzdravejša reč.

Tu je moj sin Djeto, — rekla je Filipa in ga poljubila.... Kdo ve, če bode še dolgo pod materinim varstvom.

Od solz ni mogla dalje govoriti.

— Čemu take žalostne misli, gospa? Midva s Petrom sva vam obvezana z vsem svojim življenjem. Stregla bodeva vam, da se popolnoma ozdravite pod domačim nebom...

— Ste li dobili naše pismo in najeli nam primerno stanovanje? pretrgal je Kolumb razgovor dveh žensk.

— Pismo smo dobili — odgovoril je Peter — in vse smo storili. Takoj se lahko odpravite v novo bivališče, in voz čaka vaših stvarij.

Peter in Anica sta hitro pobrala in naložila Kolumbove stvari in vse so skupaj ostavili ladijo.

— Jaz skoraj Lizbone več ne poznam — rekel je Kolumb gledajoč kipeče ulično življenje.

— Čudno ni, gospod, — odgovoril je Peter smejoč se. — Od kar sta odšla je že minolo sedem let in Lizbona se je prebudila iz spanja, v katero jo je bil zazibal pokojni kralj Alfonz. Ko je prišel na prestol naš milostivi kralj Janez II., je nastopila za narod nova doba. Kralj je podedoval strast po odkritju novih dežel od svojega strijca — infanta Henrika in vse stori za pospeševanje mornarstva. Povsod govore, da hoče kralj uresničiti bleščeči načrt infanta Henrika in nesti portugalsko zastavo v Indijski ocean.

— Hm... Ta načrt je jako dober, a zdi se mi, da se pri tem drži napačne poti. Pot okrog Afrike je dolga in težavna, in vspeh jako negotov — pristavil je Kolumb zamišljeno.

— Prav imate gospod — odgovoril je Peter. — Sam kralj je jako nezadovoljen s počasnostjo odkritij krajev ob bregovih Afrike in z ovirami, ki se kažejo pri vsakem koraku. Znanost je poklicana sedaj na pomoč; omogočiti mora ekspedicijo z manjšimi nevarnostmi in večjo hitrostjo v poti. Veliki zvezdoznanec gospod Roderito in gospod Hoze Hudio, žid po rodu, a tako učen, kakor jih je malo, stojita na čelu sveta. Znameniti zemljepisni risar, gosp. Martin Begajm, mora predstaviti zemljo v podobi kroglje in pojasniti njeno uredbo... To je smešna reč... Pomislite gospod... kako neumno... mi živimo na krogli!

— To ni nič neumnega, Peter, — rekel je Kolumb. — Le čudim se, od kod ti tako dobro vse to veš. Kje si zvedel?

— Zvedel sem — nasmehnil se je Peter — iz ust samega Hoze Hudia.

— Kako? vprašal je začuden Kolumb.

— Prav lahko — odgovoril je Peter, — gospod jako rad lovi morske ribe, lovi jih na svoj način, a jaz mu pomagam pri tem delu.

— In on tebe uči?

— On ve, da sem mnogo hodil po svetu, da je morje meni jako ljubo in zato se mu ne zdi odveč vlivati svetlobe v mojo neumno glavo.

— Morda kaj veš o astrolabiju — tej pridobitvi novega časa.

— Gospod Hoze Hudio — odgovoril je Peter — pravil mi je nedavno o nekem instrumentu, kateri kaže mornarju točno stanje solnca, a priznati moram, da ga nisem popolnoma razumel, in ne morem ve-

deti, kako korist more imeti tak astrolabij za mornarje.

— Kako korist? O veliko, ogromno korist, Peter! — zaklical je naudušeni Kolumb tako glasno, da so se mimoidoči nehote obrnili na njegovo stran. Iznajdba astrolabije je pravi blagoslov božji. Dela mornarja nazavisnega od suhe zemlje, da more voditi ladijo po neomejenem morju. Sedaj se nam ni več treba držati brega, kot so se ga morali prejšnji mornarji, kateri so zgubivši zemljo, blodili po morju, ne vedoč, kam bi obrnili ladijo. Sedaj se lahko pogumno spustimo na širno morje, o katerem pripovedujejo toliko strašnih stvarij. S pomočjo astrolabija in kompasa vedno najdemo pot... Naprej torej, na morje, na zapad! Tam leži novi svet, nova zemlja!...

V svojem naudušenju Kolumb ni zapazil, da se je bil ustavil v sredi ulice in se je okrog njega in njegovega sprehajalca zbrala tolpa zijalov in radovednežev. Vsi so zevajoč poslušali, ne vedoč, kaj bi si mislili o čudnem govorniku.

— Hočete li vi gospod, odpraviti se z ladijo, da odkrijete ono novo zemljo? — razlegal se je ironičen mladeniški glas.

— Ko pride čas, prisegam pri Bogu in vseh Svetih, da to storim. Z usti otrok govori Gospod! — odgovoril je Kolumb z dostojnostjo, potem počasnim korakom šel dalje, delajoč si pot skozi gosti krog, ki se je bil zbral okrog njega.

Vsi so ga začudeni gledali.

— Kakor je Bog svet — zaklical je ravno ta glas — on hodi kakor rajski pravičnik?

— Prav imaš — zaklical je drugi.

Plavati vedno na zapad, kakor v brezdno in ničesa druzega videti okrog sebe, kakor vodo — kako lepa...

— Ali pa priti hudiču na noge, kjer se valovi kipe od peklenskega ognja.

— Tacega potovanja nas varuj sv. Frančišek!...

— Da res lepa pot! Naravnost v kremplje satanove... govorili so v tolpi in razšli se.

V tem je Kolumb z ženo in sinom prišel v hišico, katero je bil zanje najel Peter v lizbonskem predmestju.

— Tu je vaše stanovanje, — rekel je potem mornar.

— Sveta Mati Božja varuj naše bivališče.

— Ti je li tukaj všeč — vprašal je Kolumb Filipo, ki je hodila gori in doli po sobi

— Kako mi ne bode všeč? — odgovorila je ginjena Filipa. Tukaj je vsaj vrtec, kjer se moreš počiti v hladni senci, a kaj več ne moreva zahtevati...

— Potrpljenje, draga, potrpljenje! Tudi za nas pridejo boljši časi, ko ne bodemo več trpeli pomankanja — zaklical je prepričan Kolumb. Treba je le pogumneje delati, izbravši si pravi trenotek.

— Kaj misliš sedaj delati, Krištof? vprašala je Filipa vznemirjena. — Mari me hočeš zopet zapustiti. — Že sedaj se bojim in vznemirjam, ko ostanem sama z Dijetom in mislim na te, kako se bodeš vedno imel boriti z nevarnostimi, burjami in viharji.

— Ne, srce moje, bodi mirna! Sedaj bodemo skupaj živeli... Sedaj hočem v red spraviti, kar sem opazil sam, in kar je skusil oče tvoj. Njegov dnevnik, ki ga je pisal, ki je bil na potovanju z infantom Henrikom, je zame velik zaklad. Tvoja mati mi je jako ustregla, ko mi ga je podarila po smrti svojega moža. Moj brat Jernej pride kmalu v Lizbono in skupaj izdelava ta načrt, kateri me že tako dolgo zanimlje.

— No, kaj pa potem, je v skrbeh vprašala Filipa.

— Potem bodem pa gledal, da ga uresničim, odgovoril je Kolumb. — Ti veš, da mi je tvoj brat Peter Korreo dal priporočilno pismo do Petra de Meneses, grofa Villa Reala, zaupnika kralja Ivana II....

Ko se je dobro uredil v svojem stanovanju, je Kolumb že drugi dan začel urejati vse svoje opazke, načrte, zemljepise in opise potovanja in jih primerjati s papirji, katere je ostavil njegov tast. Oče Filipe je bil znamenit mornar, njegova preiskovanja, zemljepisna odkritja in matematične opombe — so vedno bolj razvijale v Kolumbu misel, da če potuje vedno na zapad po Atlandijskem morju, da naposled pride do bregov Vzhodne Azije, čudovite dežele Indije, Cipanga in Kataja, o katerih je toliko pripovedoval Marko Polo.

Zatopljen v svoje račune, je Kolumb sedel v sobi sklonjen na papirje, kar so se nakrat tiho odprle duri in v njih se je pokazala moška postava. Zaslišavši korake, je Kolumb si privzdignil glavo.

— A, Jernej, si li ti?

— Jaz, brat tvoj, hitel sem priti na tvoj klic.

— Dobro, hvala!

In brata sta se veselo objela.

— In kako se imajo dragi stariši?

— Po milosti božji in vsled tvoje podpore še dosti dobro. Oče je star in delati ne more in tvoja podpora je potrebna. Vse, kar jaz zaslužim, gre za vzgojo mlajših bratov Ivana, Pelerina in Jakoba.

— Če Bog nam pomaga, kmalu se nam na boljše obrne — rekel je Kolumb. Prišel si pravi čas. Proučil sem že vse, kar je znanega o doslej znanih celinah in otokih. Vse, kar se govori o Brandonu, Antili in otoku Sedmih mest se razprši kakor megla. Te pripovedke so zaradi tega zanimive, ker nam odpirajo oči glede položaja Atlantskega morja in nam dokazujejo, da je njega zapadna stran popolnoma neznana. Tja moramo obračati svoje poglede, ondu mora biti neznana zemlja!

— Prisegam pri sv. Lorencu, to je drzna misel — je začuden zaklical Jernej.

— Drzna, — a izvršljiva. Atlantsko morje je najbližja pot v Indijo, katero že tako dolgo iščejo!

— V Indijo! — ponovil je zamišljeno Jernej. — Ti imaš morda prav, Krištof, a ti pozabljaš, da leži Indija od nas na vzhod in pa na zapad. Seveda ko bi bila zemlja okrogla.

— In v tem slučaju? pretrgal mu je besedo Kolumb.

— Prisegam pri sv. Lorencu, tedaj bi mi mogli iti okrog nje in plavajoč na zapad mogli bi priti v one kraje na vzhodu, kamor pridemo sedaj le po dolgi morski vožnji okrog Afrike!

— Zemlja je v resnici tudi okrogla, Jernej. Mogoče je priti okrog nje z zapada na vzhod, in priti tako na isto mesto, s katerega smo odšli. V tem nas prepričuje cela vrsta pojavov, trditve znanih pisateljev in pripovedke mornarjev.

Jernej še ni mogel odgovoriti, ker so se odprle duri in Peter je silno vznemirjen prihitel v sobo.

— Nesreča, gospod, nesreča! — je rekel z zasopelim glasom. — Gospa . . .

Kolumb se je stresel in obraz mu je močno pobledel.

— Kaj je ž njo? — vprašal je s težkim glasom. — Je li umrla?

— Ne, gospod, je še živa, a leži v nezavesti. Kri se jej je ulila iz grla.

— Kje je — kje?

— Prišla je k nam s sinom Dijetom. Ko je prestopila prag, se je nakrat zgrudila na tla in kri se jej je ulila iz nosu in ust.

Kolumb ni vsega poslušal, skočil je iz hiše. Njegova Filipa, najdražje bitje na svetu, naj bi mu vzela smrt tedaj, ko je v njegovem srcu zasejal žarek novega odkritja. To ni mogoče, to ne sme biti.

Tekel je v Aničino stanovanje. V obširni sobi na postelji ležala je na blazinah, pokrita z belo odejo Filipa — poosebljena angeljska lepota. Oči so jej bile zaprte. Poleg postelje sta se pogovarjala Anica in zdravnik, Dijeto je pa na tihem vzdihoval v kotu.

Anica je prva opazila prišlece.

— Moj Bog, gospod, zaklicala je. — Gospa se še ni zavedla . . . O sveta Mati Božja!

— Kolumb jo je odstranil in stopil k postelji. Hotel je spregovoriti, a ni mogel. Pred očmi se mu je potemnelo . . . Tipajoč je poiskal roki Filipe in naposled s težavo zamolklo spregovoril.

— Moja draga, mila žena.

Kakor bi bila čakala tega glasu, odprla je oči in hotela vstati.

Kolumb jo je rahlo privzdignil in jej položil za hrbet roko.

— Krištof — so s težavo spregovorile bledeje ustnice . . . Končano je . . . Hvala ti lepa! . . . Presveta Mati Božja. Kje je Djeto?

Na znamenje očetovo je deček prišel k materi.

— Moj . . . sin. — Njene slabe roke položile so dečka v roke očetu. — Ljubi ga . . . in ti, Anica! Ljubi mojega . . . sina.

— Filipa, Filipa! ne zapuščaj nas!

— To je volja Matere Božje! — Jaz odhajam! . . . Ti . . . ostaneš . . . Moj Bog . . . Kakšno svetlobo . . . Krištof . . .

In tu je glavo umirajoča povesila na prsi in potemnele so jej oči. Iz ust je bruhnila kri, in zaslišalo se hropenje . . . Prsi so se visoko vzdignile, zgornji del trupla se je stresel in vse je bilo končano.

— Umrla je . . . umrla! . . . zaklical je Kolumb in zakril si obraz s tresočimi rokami.

Nastala je grobna tišina, katero je motil samo zamolkel jok žalujočega soproga, ki je zgubil zvesto družico svojega težkega življenja.

— Oče, oče! . . . Razlegal se je nakrat glas v njegovih ušesih in ta glas mu je dal moč, da se je zopet premagal.

— Moj sin, moj Dijeto! — zaklical je Kolumb strastno pritiskajoč dečka na svoje prsi.

To trenotje je solnce zašlo in večerni zvon je zapel s tihim glasom, kot bi naznanjal smrt zveste žene in ljubeče matere.

Kolumb se je sklenil nad drago pokojnico in tiho jej zatisnil oči.

(Dalje sledi.)

Novice.

Deželni zbor kranjski.

Deželni glavar Detela otvori dne 6. julija sedemnajsto sejo deželnozborskega zasedanja. Spominja se s toplimi besedami bridke izgube, ki je zadela s smrtjo najvojvode Karola Ludovika cesarsko hišo in sploh vse avstrijske narode. Umrlega brata presvetlega cesarja dičilo je veliko človekoljubje in neprecenljivih zaslug si je stekel za avstrijske narode kot ustanovnik „Rudečega križa“ in kot protektor trgovinskega muzeja. Avstrijski narodi mu bodo ohranili trajen in velečasten spomin. Poslanci so stoje poslušali govor. Z lepimi besedami se spominja dalje glavar umrlega deželnega in državnega poslanca kanonika Kluna. Ga hvali kot marljivega in vestnega poslanca in kot uzornega rodoljuba. Obe sožalni izjavi se zabeležita v zapisniku. Došle peticije in predloge deželnega odbora se odkažejo dotičnim odsekom. Poročali so na to v imenu odseka za letno poročilo o raznih točkah letnega poročila poslanci Grasselli, baron Wurzbach, Pfeifer, Kersnik, Ažman in Schweiger. Poročila zadevajoča: sankcijo deželnozborskih sklepov in zakonskih načrtov, davke, zdravstvene reči, deželne podpore, deželne zavode in zaklade, šolstvo, obrtni pouk, dež. kmet. šole na Grmu, ustanove, osebne stvari — se vzame na znanje. — Poslanec Murnik predlaga nujno, da naj se z ozirom na bližajoči se konec zasedanja vse prošnje, ki prihajajo, odstopi dežel. odboru, da jih reši. Če jih pa ne more rešiti, naj jih predloži v prihodnjem zasedanji. Predlogu se pritrdi. — V finančni odsek se voli namesto umrlega člana posl. Kluna, posl. Pfeifer. — Načelnikom finančnega odseka se voli namesto umrlega načelnika posl. Kluna, dr. Papež.

Prihodnja seja je bila včeraj.

— **Nove maše** bodo imeli v naši škofiji letos naslednji gospodje bogoslovci: Iz četrtega leta: Jakob Benedičič, 2. avg. v Šmartinu pod Šmarno Goro; Josip Erker, 9. avg. v Stari Cerkvi pri Kočevju; Josip Gliebe, 2. avg. v Polomu; Janez Gnidovec, 26. jul. v Ajdovcu; Janez Godec, 9. avg. na Bohinski Bistrici: Peter Koprivec, 26. jul. v Škofji Loki; Janez Mihelčič, 26. julija v Ljubljani pri sv. Petru; Anton Plešic, 26. jul. pri sv. Katarini; Luka Preželj, 24. jul. v stolnici pri oltarju N. L. Gospe; Anton Žnidaršič, 2. avg. v Dobrepolju. — Iz tretjega leta: Janez Baloh, 26. julija v Ljubljani pri Srcu Jezusovem; Janez Klemen, 9. avgusta na Brezovici; Frančišek Oranič, 9. avg. v Križih pri Tržiču; Jakop Ramovš, 2. avg. v Smledniku; Janez Smukavec, 2. avg. v Srednji Vasi v Bohinju; Andrej Širaj, 26. jul. v Šmarjah na Dolenjskem; Janez Žavbi, 9. avg. v Blagovici.

— **Litijsko-šmartinske Slovenke** so poslale družbi sv. Cirila Metoda v spomin godu slovanskih blagovestnikov zopet znatno svoto 300 gld. Naj bi našle vrle rodoljubkinje obilo posnemalcev in posnemalk.

— **Slavnostna velika veselica** v proslavo slovanskih blagovestnikov, katero sta v nedeljo dne 5. julija priredili št. peterska moška in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, obnesla se je v moralnem in gmotnem oziru jako dobro. Naši šolski družbi je vrgla ta veselica lep prispevek. Podružnice, zbirajte pridno prispevke!

— **Konec šolskega leta.** Na tukajšnji višji gimnaziji in na učiteljišču se je zaradi mature končalo šolsko leto dne 8. t. m., na vseh drugih učnih zavodih se šolski pouk sklene dne 15 julija.

— **Na c. kr. državni gimnaziji v Kranju** bode vpisanje učencev za prvi razred dne 15. julija t. l. Vsprejemna skušnje bodo 16 julija.

— **Temeljni kamen** novi cerkvi na Černučah so slovesno položili dne 5 julija t. l.

— **Pernerstorfer v Ljubljani.** Minoli teden v petek je socijalni demokrat Pernerstorfer v Ljubljani imel govor na Virantovem vrtu. V dobrem govoru je pojasnil, kako je nastala sedanja ustava v Avstriji, po kateri so nižji stanovi v pravicah prikrajšani. Posebno moramo omeniti, da je govornik naglašal, da so se vpeljale indirektne volitve v kmetskih občinah, ker se je reklo, da je kmet preneumen, da bi mogel direktno voliti. Posledica volitve po volilnih možeh je ta, da je malo pravih kmetov v državnem zboru. Po govornikovem mnenju je dosti kmetov, ki so dosti prebrisani, da bi bili lahko državni poslanci. Če bi tudi nič ne govorili, bi vsaj vedno novih davkov ne dovoljevali, kakor delajo sedanji poslanci. Kakšno stališče zavzemlje v narodnem oziru, ni ničesa povedal.

— **Nesreča.** S št. jakobskega mostu v Ljubljani, katerega popravljajo, pal je dne 8. julija zjutraj 7letni čevljarjev sin Jože Polanjko na spodnji oder in od tod v Ljubljanico. Potegnili so ga začasno še živega iz vode, a otrok si je pri padcu zlomil roko in sicer znatno poškodoval.

— **Utonila** sta dne 5 t. m. zvečer 9letni Konrad Eržen in 11letni Franc Mohar iz Kranja, ko sta se kopala v Kokri pri iztoku v Savo. Potegnili so mrtvi trupli iz Save.

— **Pazite na otroke!** Dne 2. julija popoludne pala je ob prisilni delavnici v precej naraslo Ljubljanico $2^1/_2$letna hčerka stražniškega nadzornika g. Pavločiča in utonila.

— **Umrl** je v Idriji višji rudniški svetnik in načelnik idrijskega rudarskega ravnateljstva gosp. Adolf Plaminek, v 59. letu svoje starosti. N. v m. p.

Najdeni mrtveci. Dne 28. junija našli so pri Samotorci, občine horjulske v gozdu ob poti mrtvo truplo 73letnega brusilca Valentina Madotto. Mož je bolehal in ga je na potu prehitela smrt. Pri njem so dobili 92 gld. 29 kr. denarja. — Istega dne našli so v Moščeniku pod Savo v grmovju mrtvo truplo nekega tujca. Tujca, katerega je bilo pretečene dni videti po okolici hoditi, je najbrže ponesrečil, ker je zgrešil v temni noči pot. — V cestnem jarku mej Verdom in Vrhniko našli so dne 2. t. m. 69letnega mrtvega čevljarja Kajetana Ungelerth-a iz Ljubljane. Mož je umrl naravne smrti.

— **Brzovlak je povozil** dne 8. julija pri postaji Gösting poleg Gradca na cestnem prehodu dvovprežen voz, na katerem je bilo osem oseb. Pet oseb, tri ženske in dva otroka, je bilo ubitih, dve osebi sta bili nevarno ranjeni. Konjem se ni nič zgodilo.

— **Velik požar** je napravil v velikem mlinu „Economo“ v Trstu do 80 000 gld. škode.

— **Holmes.** Jeden najznamenitejših morilcev je bil Holmes, katerega so letos obesili v Ameriki. Holmes je bil zaprt v jednej največjih ječnišnici v Moyanensingu in se je jako zanimal za priprave, ki so se vršile za usmrtenje njegovo. Neka tvrdka je bila nalašč izdelala za njegovo obešenje novo vrv. Holmes jo je natančno ogledal in se izrekel, da je že prav narejena. Ogledal si je bil natančno vislice in pravil, kako bi se dale nekoliko zboljšati. Pred smrtjo je izpovedal, da je umoril 27 ljudij, ne pa samo dvanajst, kakor se mu je dokazalo.

— **Pojedli so ga.** Načelnika belgijskih posestev v Joueneju v kongiški državi Beanmonta so domačini ga umorili in pojedli.

— **Ubit orožnik.** Pri grajenji železnice Sofija-Roman so delavci in nastavljenci stavbenega podjetništva na surov način ubili orožnika, ki je bil v službi. Krivi umora so dva Italijana, dva Francoza, jeden Belgijec in jeden Grk. Obdolžence bi bili ljudje že pobili, da jih ne varujejo orožniki.

— **Operacija čez trideset let.** Nekemu berolinskemu magistratnemu uradniku so te dni iz noge izrezali kos granate. Ranjen je bil v boju 1866. leta. Rana se mu je zacelila, a kos granate je ostal v nogi. Letos ga je jelo boleti in zdravniki morali so ga operirati.

— **Obsojen anarhist.** Policijsko sodišče v Parizu je obsodilo anarhista Viviera zaradi proslavljenja atentata v Barceloni in zaradi pretenja proti španskemu veleposlaniku v poldrugoletno ječo.

— **Strela** je dne 1. julija ubila blizu Berolina tri ljudij, štiri pa težko poškodovala.

— **Smrt iz neprevidnosti.** Štirinajstletni deček Bectep pri Kutni gori je pasoč kravo si privezal vrv okoli pasa. Krava se je splašila in vlekla privezanega dečka za seboj tako dolgo, da je bil mrtev.

— **Ropni morilec — v ječi obesil.** V Bierfeldu na Gorenjem Štajerskem sta dne 27. maja po noči bila umorjena in oropana kmet Janez Uebleis in devetinsedemdesetletna Derler. Uebleisova žena je pa bila nevarno poškodovana. Žandarmerija je prijela 44letnega Janeza Friedbarta, kateri je rop priznal. Pri njem so našli 48 uropanih goldinarjev. Friedbart je pa mislil, da je predolgo čakati smrtne obsodbe in se je v ječi v Gradcu sam obesil.

— **Top se je razpočil.** Dne 6. julija se je v Novem Jorku razpočil star top, s katerim so streljali pri neki slavnosti. Dve osebi je ubilo in štirinajst ranilo.

— **Lepo policijo** imajo v Braziliji. Pred neko igralnico v Riu de Janeiro so oboroženi ljudje položili bombo. Ko se je bomba razletela in nastala zmešnjava, so oboroženci udrli v sobo. Več oseb so ubili in poškodovali. Mnogo denarja oropali. Vse to se je pa delalo v najlepšem sporazumljenju z mestno policijo. Mej roparji je bilo več mestnih policajev.

— **Okraden časnikar.** Martin Tomny, časnikar in risar francoskega lista „Monde Illustre“ je te dni skusil, kako lepe navade imajo Madjari. Po noči je vlomil neki tat v njegovo stanovanje in mu odnesel kovčeg, v katerem je bilo več že izdelanih risarij in popisov razstave.

— **Brezverstvo na Ogerskem.** V Pakšu v Tolnanski županiji je 80 oseb jeden dan izstopilo iz cerkve; vsi so izjavili, da ne pripadajo k nobeni veri. V Čerkenju je polovica prebivalcev izstopila iz evangeljske cerkve.

— **Tat Affentakis ušel.** Iz Budimpešte poročajo, da je ušel iz tamošnje ječe mednarodni tat Affendakis v družbi z dvema drugima lopovoma, imenoma Kazar in Schreiber. Kakor znano, pobegnil je, ni davno temu, iz iste ječe tudi Affendakisev tovariš Dmitrij Papakosta. Ti dejstvi dokazujeti, da je nadzorovanje jetnikov v Budimpeški ječi strašansko malomarno. Pravijo, da so omenjeni lopovi ušli tako-le: Schreiber je iztrgal iz mreže na oknu celice komad železne žice ter napravil iz iste nekaki ključ, ki je odprl vrata celice. Jednaka ključa iz žice je vrgel v celici Affendakisa in Kazarja. Vsi trije so naslednji dan na dogovorjeno znamenje odprli vrata svojih celic in, ker ni bilo videti nikjer na hodniku nijednega stražnika (!), sneli so vrata jedne celice, položili ista od okna hodnika jetniškega poslopja na okno nasproti stoječe zgradbe komitatne palače ter prekoročili vrata liki most. Ko so poskakali raz okno komitatne palače v dotično pisarno, bila sta tam dva uradnika. Ta dva sta se neobičajnega obiska prestrašila tako, da sta obstala kakor okamenela. Predno sta se uradnika nekoliko zavedla, bili so beguni že na stopnicah in koj za tem na uhodu palače. Affendakis in Kazar sta bila v svoji civilni opravi, zatorej ju nihče ni ustavil. Pač pa je vratar ustavil Schreiberja, kateri je vzbudil njegovo pozornost zaradi tega, ker ni imel povrhne obleke. Doslej ni sledu ne o Affendakisu ne o Kazarju. O prvem mislijo, da jo je udaril preko Zemuna v Serbijo. — Zaprli so dva jetniška paznika, ki sta imela nalogo nadzorovati Affendakisa, proti nekaterim drugim paznikom pa je pričela disciplinarna preiskava. Minister pravosodja Erdelyi je odredil, da je preiskavo izvesti najstrože.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 4 julija t. l.: 61, 21, 23, 31, 17.
V Trstu dne 4. julija t. l.: 5, 54, 9, 2, 27.
V Pragi dne 8. julija t. l.: 64, 66, 1, 31, 62.

Louis Kuhne

mejnarodni zavod (12)
za zdravljenje brez lekov in operacij v Lipsiji.

Ustanovljen 10. oktobra 1883. leta, razširjen leta 1892.

Svet in pojasnila za vse bolezni, tudi pismeno, kolikor mogoče.

V zalogi Louis Kuhne, Lipsija, Flossplatz 24, je izšlo in je za dobiti od **založnika** proti pošiljatvi denarja ali po poštnem povzetji, kakor tudi skozi vse knjigarnice:

Louis Kuhne, Novo zdravilstvo. Učna knjiga in svetovalec za zdrave in bolne, 18. nemški natis (45.000) 486 strani, 8° 1896. Cena 4 marke, vez. 5 mark. Izšlo je v 15 jezicih.

Louis Kuhne, Ali sem zdrav ali bolan? En poskus in svetovalec za vsacega. 13. nemški natis 1896. Cena 50 vinarjev. Izšlo v 9 jezicih.

Louis Kuhne, Otročja vzgoja. Varstveni klic na vse stariše, učenike in izgojitelje. Cena 50 vinarjev.

Louis Kuhne, Kolera, driska in enake bolezni, njih izvir, zdravljenje brez leka in ozdravljenje. Cena 50 vinarjev.

Louis Knhne, Preiskavanje znamnjev na obrazu. Učna knjiga novega načina preiskavanja, lastna iznajdba. S veliko podobami. Cena 6 mark, eleg. vezano 7 mark.

Louis Kuhne, Naznanila ozdravljenja iz svoje skušnje. Brez zdravil in operacij s pojasnilom, 25. natis. Zastonj.

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. junija 1896. Pšenica gld. 7 80 kr., rž gld. 7·— kr., ječmen gld. 6 — kr., oves gld. 7·— kr., ajda gld. 7 80 kr., proso gld. 6·60 kr., turšica gld. 5·50 kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12 — kr., fižol gld. 10 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

NOVO! Prenarejene zvezdne ure NOVO!

Hartford Watch Company

imajo nalog vse švicarske ure odstraniti. Prenarejena ura, katera ima povsem **novo urno sestavo**, je, kar se tiče natančnosti nedosežna. Prenarejena ura bo v umetnem ciseliranem inmasivnem façon - pokrovom razposlana **Façon zlato** je nova zlatobarvna tvarina, američanske iznajdba, in ta zlatabarva ni samo zunanja ampak **skoz in skoz, in je neobčutljiva proti kislinam, kakor pravo zlato.**

Cena samo 10 gld. **Cena samo 10 gld.**

Te prenarejene ure so vsled posebne zlite kovine tako pravim zlatim uram podobne, da jih še veščaki ne morejo razločiti, tudi ne zavoljo njih umetnega dela. Mi prevzamemo za prenarejene ure od Hartford Watch Comp. popolno poroštvo, da nikoli ne zgube **pravo zlato barvo.** Cena z 3 façon zlato-pokrovi (odskočni pokrov, savonete) **samo 10 gld.**

Notranje delo prenarejene ure je tako fino in natančno, da jo vsakemu, kedor želi dobro uro imeti, najtopleje priporočamo. Vsaki uri bode priloženo 3 letno pismeno poroštvo. Vsakdo ima pravico v teku 8 dni svoj denar nazaj zahtevati, ako mu naša prenarejena ura ne dopade. Cena z façonzlatmi pokrovi le 10 gld.

Prosimo pa naše prenarejene ure od Hartford Watsch Comp. ne z enakim, toda ničvrednim izdelkom premeniti. Vsaka ura ima vtisnjeno tvrdko Hartford Watsch Comp. Razpošilja proti poštnem povzetji tvrdka za ure

Anton Rix & Bruder

Dunaj II. Praterstrasse 16.

K uram pripadajoče façonzlate verižice sportfaçon le **3 gld.**

Svarilo.

Neka dunajska tvrdka ponareja naša oznanila in ponuja zvezdne ure po 6 gld., pa so navadne Goldin ure, katere mi po 4 gld prodajamo. Vsaka ura naj se vrne, katera nima napis „**Hartford Watsch & Comp**“ na kazalu in notranjem delu, ali naj se na nas obrne, da mu k njegovi pravici pomagamo. (2)

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**